

3. Major Maules Giftermaal med sin Svigerinde.

I Treschows »Danske Jubel-Lærere« S. 318 meddeles om Sognepræsten i Tikjøb og Hornbæk, Provst og Magister Wichmann Olufsen Hasebarth († 1719), at »han 1698 kom i en stor Fortred, hvorved han nær havde mistet sit Kald, fordi han havde kopuleret Major Morten Moul til hans afdøde Frues Søster Dorothea Wilster. Thi endskjønt der var baade Kongebrev og Kavtionister, saa blev dog Mag. Wichmann suspenderet og maatte i nogle Maaneder være i Arrest i sit Logement i Kjøbenhavn; omsider blev han dog af Kong Christian 5. benaadet og fik Frihed igjen at tiltræde sit Embede.« — Som bekjendt toges det meget strengt med Indgaaelsen af Ægteskaber i de »forbudne Grader«, idet Ordet Blodskam (eller »Kætteri«, som det kaldtes) toges i en ganske anderledes vid Udstrækning endnu, og Straffene vare saa urimelig haarde, at vi have ondt ved at sætte os ind deri. Naar den Omstændighed, at en Adelsmand i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede havde staaet i utilladelig Forbindelse med sin Fætters Enke, kostede dem begge Livet, kunne vi forstaa, hvilken Opsigt det har vakt, at Major Moul i Aarhundredets Slutning listede sig til at blive gift med sin afdøde Hustrus Søster. Da var dog Opfattelsen af dette Forhold bleven noget mildere, og de skyldige slap da ogsaa med Livet, skjøndt Sagen var ubehagelig nok for dem, saavel som for den Præst, der, som det synes, uden at have haft Anelse om Svogerskabet, havde været Redskab for dem til Ægteskabets Fuldbyrkelse.

Udi den Sag imellem Brostrup Albertin paa den ene og Bertel Biørnsøn paa Major Morten Maules Vegne paa den anden Side kjendes saaledes:

Saasom Brostrup Albertin efter hans Kongl. Mayts allernaadigste Befaling søger og tiltaler Morten Maule, Major ved hans Kgl. Mayts Artilleri, formedelst at han nyligen

skal have understaaet sig et ulovligt og i Christenheden usædvanligt Ægteskab in primo gradu affinitatis at indgaa og fuldbyrde med sin afgangne Hustrus kjødelige Søster Dorothea Wilster, med hvilket han formener, at han haver baade overtraadt Loven, som slig Matrimonium med lydelige Ord forbyder, og under ulige Navns Angivelse ladet sig copulere af en udenbys Præst, hvilket han dog med videre denne Sinde upaataalt forbigaaer, og sætter aleneste udi Rette, om ikke det Ægteskab er af den Beskaffenhed, at det efter Loven bør igjen at dissolveres og per divortium ophæves af efterfølgende Motiver: 1. fordi Loven ingens- steds approberer noget, som eragtes stridigt imod Guds Lov, især imod det General-Forbud de non accedendo proximam carnis suæ, samt special Levit. XVIII v. 18; 2. fordi Loven sætter sligt Ægteskab, som Major Maule haver gjort, i lige parallelo inconvenienti med Guds Lov, som det kunde være sket med hans egen Søster; 3. Udi Henseende, at dersom saadant Ægteskab skulde tolereres, vilde det relinqvere conscientias in perpetuis impuritatibus, at saa ofte Copula carnalis blev repeteret, saa ofte vilde incestus fornyes og repeteres og per continuum incestum blive continuum peccatum mortale; dersom og Majoren vilde excipere, at ingen Befaling findes i Guds Ord de derimendo tali conjugio, saa holder han det dog pro regula in gradibus a Deo prohibitis, Matrimonium et prohiberi contrahendum et dirimi contractum; 4. formener han, at den Copula og Benedictio sacerdotalis, som ved dette Ægteskabs Værk er bleven adhiberet, ikke kan gjøre det ret og lovligt, som i sig selv er Synd og Uret, og det vinculum formedelst den forommeldte proximitet ej kan anses for et legitimum conjugium, men det sammenknyttede Baand ved Retten at opløses. Det, Major Maule haver til sin Undskyldning skrevet paa Stevningen, at han nu først er kommen i Erfaring, at han har syndet imod Loven, formener han ikke at kunne nyde Bifald, og derpaa endeligen staaer og sætter i Rette, at det fuldbragte Ægteskab imellem

Major Maule og Dorothea Wilster, som er baade i Guds og Kongens Lov forbøden, bør som ulovligt ikke stande ved Magt, men efter Loven at casseres og ophæves. — Bertel Bjørnsøn derimod paa Major Maules Vegne paastaaer, at, omendskjønt Major Maule og Dorothea Wilster agnoscerer, at deres imellem værende Ægteskab er indgaaet og fuldbyrdet imod hans Mayts Lov pag. 500 Art. 4, saa formener de dog, at deres Ægteskab ikke ved Dom bør adskilles, 1. fordi udi denne Sag ikke concurrerer nogen af de Tilfælde, som Loven fra pag. 511 til pag. 518 fornemmelig vil have annoteret som allene causas sufficientes til Ægteskabs-Skilsmisse, men Contrahentes ere vel fornøjede med hverandre paa begge Sider; 2. vilde særdeles referere sig til Lovens pag. 502 distinctione 7ma, som udførlig forklarer, at hvor nogen enten uvitterlig eller forsætlig indlader sig i Ægteskab inden saadanne forbudne Svogerskabs Led, de dog ikke ved Dom bør adskilles; 3. formener de at kunne betjene sig til deres Forsvar af Lovens pag. 518, 16 Art. 1ste Distinction, at dersom Mand og Kvinde, naar nogen af dem forser sig med hans eller hendes næste Slægt, som er imod Guds Lov, de dog, saafremt den skyldige paa Livet benaades, maa blive tilsammen udi Ægteskab, og som det Conjugium med den første Søster ved hendes Død er dissolveret, at da deres Ægteskab ikke ved Dom bør at skilles, ifald at hans kongl. Magt. skulde ville have nogen Naade for dem med den Straf, som de for den kongl. Lovs Overtrædelse ere faldne under: —

Da, saasom bemeldte Major Maules og Dorothea Wilsters indgangne fælles Ægteskab befindes aabenbarlig at stride imod Guds egen Lov, hvor ikke aleneste meldes i Almindelighed efter Ordene i Hovedsproget, at aldeles ingen skal holde sig til nogen sit Kjøds næste, som er enten hans egne næste Blods Forvandte, eller hans Hustrus næste Blods Forvandte, efterdi Manden og hans Hustru ere eet Kjød, men endog i Særdeleshed forbyder, at ingen maa aabenbare sin Broders Hustrus Blusel, hvoraf ufejlbarlig

sluttes, at en Mand ikke heller maa have sin Hustrus Søster, ja end mere, som ingen Kvinde maa have sin Mands Brodersøn, hvilket udtrykkelig er forbudet, eller en Mand sin Hustrus Søsterdatter, som er en Grad længere fra hannem, saa maa han langt mindre have sin Hustrus Søster, som er hannem en Grad nærmere. Hvilke Guds Love obligerede ikke aleneste Jøderne, men endog alle Folk, endog under det ny Testamente, saasom Hedningerne bleve udspyede og udryddede af Canaans Land, fordi de havde besmittet dem med de Vederstyggeligheder, som i bem^{te} Guds Lov forbydes; og dersom nogen paa Major Maules Vegne vilde paastaa, at Guds Lov alene forbyder at tage sin Hustrus Søster, medens den anden endnu lever, da bør agtes, at det er en Maade at tale paa i Hovedsproget, som bemærker, at en Mand ikke bør tage en Hustru til den anden, medens den forrige Hustru lever, som er, at en Mand ikke maa have to Hustruer tillige og paa een Tid; thi kjendes og dømmes, at oftbem^{te} Ægteskab er i højeste Maader stridende imod Guds egen hellige Lov, en vederstyggelig Blodskam i en af de allernæste Svogerskabs Grader, og aldeles utiladeligt for Gud, for Menneskene højst forargeligt, saasom det og derfor saa strengelig er forbudt i hans Mayts allernaadigste Lovs 3. Bogs 17. Cap. pag. 500 med klare og tydelige Ord, at en Mand ikke maa have sin Hustrus Søster, og desuden med højeste Straf anset, hvorfor det og her aldeles bør anses som intet Ægteskab, og der ingenlunde af Gud er sammenføjet, og saaledes baade for Gud og Menneskene i alle Maader ophæves.

Vores allernaadigste Villie er, at denne Dom skal saaledes offentlig afsiges.

Skrevet paa vort Slot Kjøbenhavn d. 19 Febr. 1698.

Christian R.

M. Moth.